

Mariana Dobrovna, Master Student
Ivan Franko National University of Lviv
Lviv, Ukraine

Olena Shevchuk, Master Student
Ivan Franko National University of Lviv
Lviv, Ukraine

Ihor Romanych, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor
Ivan Franko National University of Lviv
Lviv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-633-1-4>

**STRUCTURAL SIMILARITIES AND DIFFERENCES
OF EFFECTIVE SOCIAL MARKET ECONOMIES
IN NORTHERN EUROPEAN COUNTRIES: THE CASE
OF FINLAND AND THE NETHERLANDS**

**СТРУКТУРНІ ПОДІБНОСТІ ТА ВІДМІННОСТІ
ЕФЕКТИВНИХ СОЦІАЛЬНО-РИНКОВИХ ЕКОНОМІК
ПІВНІЧНОЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН: НА ПРИКЛАДІ
ФІНЛЯНДІЇ ТА НІДЕРЛАНДІВ**

Соціально-ринкові економіки північноєвропейських країн є прикладом ефективного поєднання економічної свободи, соціальної відповідальності та інституційної стабільності. Їхня успішність зумовлена трьома фундаментальними чинниками: високим рівнем довіри до державних інститутів, ефективним управлінням людським капіталом і послідовною орієнтацією на інноваційність. Порівняння Фінляндії та Нідерландів дозволяє виокремити спільні закономірності побудови соціально-ринкових систем і зрозуміти, як різні підходи до державного регулювання та відкритості ринку формують моделі сталого розвитку.

Фінляндія належить до типу змішаної соціально-ринкової економіки з домінуванням ролі держави. Її модель побудована на принципі «держави добробуту» – держава бере на себе відповідальність за соціальну рівність, доступ до освіти, охорони здоров'я та зниження майнової нерівності [3]. Державні витрати становлять понад 55% ВВП, що свідчить про активну участь у

перерозподілі ресурсів. Водночас держава стимулює розвиток високотехнологічних галузей – ІТ, біоекономіки, машинобудування, науки. Фінляндія входить до п'ятірки країн світу з найвищими індексами людського розвитку та конкурентоспроможності [1; 2].

Нідерланди репрезентують ліберально-ринкову модель із потужним приватним сектором і помірним державним втручанням. У цій країні ринок визначає основні економічні пропорції, а держава виконує функції координатора та гаранта стабільності. Її роль полягає у створенні сприятливого бізнес-середовища, підтримці експорту, розвитку інновацій та регулюванні соціальної сфери через систему страхування та оподаткування [6]. Завдяки вигідному географічному положенню, розвиненій логістиці і міжнародним фінансовим зв'язкам Нідерланди є одним із головних транспортно-економічних вузлів Європи.

Фінляндія орієнтується на побудову інклюзивного суспільства, де основними цілями є підтримка зайнятості, розвиток людського потенціалу, зменшення нерівності та стимулювання інновацій. Серед стратегічних завдань – інвестиції у цифрову трансформацію, розвиток зеленої енергетики та наукових досліджень [4].

Нідерланди, своєю чергою, прагнуть досягти поєднання ринкової ефективності та соціальної стабільності через підвищення продуктивності праці, розвиток інноваційного бізнесу та збалансований розподіл доходів. Держава активно підтримує мале та середнє підприємництво, цифрову економіку, індустрію чистих технологій і циркулярну економіку [7]. Ці пріоритети формують довгострокову стратегію сталого економічного розвитку та забезпечують адаптацію системи до глобальних змін.

Обидві країни мають подібну структурну архітектуру, що включає п'ять взаємопов'язаних підсистем: виробничу, фінансову, торговельну, соціальну та інфраструктурну.

Фінські виробничі компанії, такі як Nokia чи Kone, формують імідж країни як інноваційного центру. Нідерланди, своєю чергою, мають потужний агропромисловий сектор, один із найефективніших у світі. Використання тепличних технологій, автоматизованих систем цифрового моніторингу ресурсів дозволяє країні залишатися другим за обсягом експортером сільськогосподарської продукції у світі після США [8].

Фінансова система Фінляндії характеризується стійкістю, високим рівнем довіри та ефективним контролем держави. Натомість Нідерланди є великим фінансовим хабом ЄС: тут розташовані

провідні банки *ING*, *ABN AMRO* і *Rabobank*. Торговельні підсистеми орієнтовані на експорт, проте мають різні акценти – Фінляндія експортує високотехнологічну продукцію, Нідерланди – аграрну, енергетичну та логістичну.

Соціальні підсистеми демонструють спільну спрямованість на збереження соціальної рівності та високих стандартів життя. Проте у Фінляндії домінує державне фінансування соціальних послуг, тоді як у Нідерландах значну роль відіграють приватні страхові компанії. Такий підхід знижує навантаження на бюджет, але потребує чітких регуляцій для забезпечення рівного доступу до послуг.

Інфраструктурна складова у Фінляндії зосереджена на розвитку інтелектуальних технологій, транспортної мережі та зелених енергетичних проєктів. У Нідерландах вона пов'язана передусім із логістичними потоками, портовими та цифровими мережами, які забезпечують глобальну інтеграцію економіки [6].

Економічна ефективність обох країн підтверджується ключовими показниками: ВВП Фінляндії – близько 300 млрд дол. США, ВВП на душу населення – понад 41 тис. дол., безробіття – 7,6%, інфляція – 1%, державний борг – близько 61% ВВП [1; 2]. Нідерланди демонструють значно більший масштаб – понад 1 трлн дол. ВВП, ВВП на душу населення – близько 52 тис. дол., безробіття – 3-4 %, інфляція – 2-4 % [5; 6]. Обидві економіки утримують високі позиції у світових рейтингах конкурентоспроможності, легкості ведення бізнесу та прозорості інституцій.

Екологічна політика є невід'ємною частиною економічних стратегій обох держав. Фінляндія орієнтується на перехід до відновлюваної енергетики, розвиток біоекономіки, збереження природних ресурсів і виконання кліматичних угод. Уряд поставив мету досягти вуглецевої нейтральності до 2035 року – раніше, ніж будь-яка інша країна ЄС [4]. Нідерланди, з огляду на особливості географічного розташування, концентруються на управлінні природними ризиками: стратегія циркулярної економіки передбачає скорочення відходів і повторне використання ресурсів. Кліматична політика інтегрована у промислові стандарти, сільське господарство та транспорт [7; 8].

Серед головних переваг фінської економічної моделі – соціальна рівність, високий рівень освіти, науковий потенціал і довіра до інститутів. Основними ризиками залишаються високе податкове навантаження, державний борг і демографічне старіння. Для Нідерландів ключовими перевагами є відкритість, інноваційність,

ефективне використання ресурсів і гнучка структура ринку праці, а ризиками – екологічне навантаження агросектору та залежність від глобальної кон'юнктури [6; 8]. Перспективи подальшого розвитку економік обох країн – це зміцнення інноваційних екосистем, цифровізація економіки, розширення участі у міжнародних проєктах сталого розвитку та вдосконалення кліматичної політики.

Фінляндія та Нідерланди є прикладами ефективних соціально-ринкових економік, здатних забезпечити баланс між економічною ефективністю, соціальною справедливістю та екологічною стійкістю. Їхні економічні системи підтверджують, що ринкова свобода не суперечить соціальній відповідальності, якщо вона підкріплена стабільними інститутами, високою культурою управління та довірою суспільства до держави [1; 2; 5; 7].

Обидві моделі демонструють можливість побудови конкурентоспроможної економіки, яка не жертвує високими соціальними стандартами. Для України досвід Фінляндії та Нідерландів може бути цінним у розробленні національної стратегії сталого розвитку, орієнтованої на поєднання інноваційності, відкритості та соціальної орієнтації.

Література:

1. National economy. Finland in Figures is an information package about Finland and Finns. Statistics Finland. URL: https://stat.fi/tup/suoluk/suoluk_kansantalous_en.html
2. Finland Economic Outlook Finland Economic Data & Projections. Focus Economics. URL: <https://www.focus-economics.com/countries/finland>
3. The Economic Context of Finland. Lloyds Bank International Trade Portal. URL: <https://www.lloydsbanktrade.com/en/market-potential/finland>
4. Про Фінляндію. Business.Diia.gov.ua. URL: <https://business.diia.gov.ua/exporters-handbook/countries/single-countries/fi/general-information>
5. Smid B. Athena: A Multi-Sector Model of the Dutch Economy. URL: <https://www.cpb.nl/en/publication/athena-a-multi-sector-model-of-the-dutch-economy>
6. Kingdom of the Netherlands. International Monetary Fund (IMF). URL: <https://www.imf.org/en/Countries/NLD>
7. Opportunities for a Circular Economy in the Netherlands. Journal of Economic Structures. URL: https://www.researchgate.net/publication/274071390_Opportunities_for_a_circular_economy_in_the_Netherlands
8. Investment Environment of the Netherlands. ResearchGate. URL: https://www.Researchgate.Net/Publication/384790628_Investment_Environment_Of_The_Netherlands